

ERAY SARIÇAM
ery_srcm@hotmail.com

CİZER: Ecem Türk

BEHÇET NECATİGİL: EN EŞKİ TOPRAĞI ŞİİRİMİZİN

Bugün kimse eline kâğıt kalem alıp mektup yazmasa da, edebiyat tarihi için mektuplar, vazgeçilmez bir malzeme ve miras. Modern Türk şiirinin kurucu isimlerinden Behçet Necatigil'in de zengin bir mektup külliyatı bıraktığını söyleyebiliriz. Metin Eloğlu, Salah Bırsel, Hüseyin Cöntürk, Hüsamettin Bozok, Melahat Özgü, Muhsin Ertuğrul gibi sanat ve edebiyat dünyasının ona yazdığı mektuplar *Şiirinizin Tadına Geç Vardım* adıyla kitaplaştı.

Son otuz yılda hayatımız, önceki yüzlerce yıla nazaran çok daha değişti, dönüştü. Bu değişimin baş aktörü ise kuşkusuz teknoloji oldu. Yaşantılarımız ve alışkanlıklarımız gibi haberleşme de bundan nasibini aldı. Artık iletişim çağı diye bir şeyin içinde yaşıyoruz. Saniye geçmeden ulaşabiliyoruz birbirimize. İletişim için yeni ritüel ve olmazsa olmazlarımız var artık. Bu olmazlar, geçmişin köklü iletişim araçlarını da neredeyse tamamen yok etti, ediyor. Mektup da bunlardan biri. Bugün yalnızca tatlı bir nostaljiden ibaret mektup yazmak.

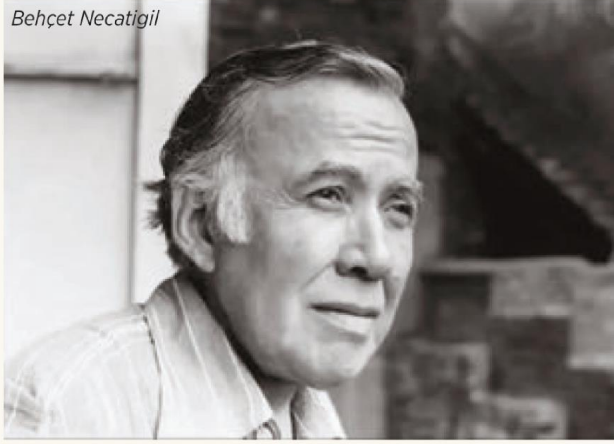
Bugün kimse eline kâğıt kalem alıp mektup yazmasa da, edebiyat tarihi için mektuplar, vazgeçilmez bir malzeme ve miras. Yine de mektupların yayımlanması hemen her zaman etik tartışmalarını da beraberinde getirir. Bir kere mektup, her ne kadar tanınmış isimlere de ait olsa mahremdir. Tıpkı günlük gibi. Bu yüzden mektuplar ve günlükler hem yayıma hazırlayanlar hem de okurlar için bir vicdani muhakeme meselesidir. Buna rağmen "mahrem" in yayımlanması çoğu

kez edebiyat tarihçileri, yazarlar ve okurlar için büyük bir şanstır. Çünkü mektuplar yayımlandıktan sonra kamusal bir hal kazanır ve üzerlerindeki giz kalktıkça kendi dönemini ve bugünü anlamamız için bulunmaz bir kaynak olurlar.

Modern Türk şiirinin kurucu isimlerinden Behçet Necatigil'in de arkasında zengin bir mektup külliyatı bıraktığını söyleyebiliriz. Bugüne değin yayımlanan *Serin Mavi* (1999), *Mektuplar* (2001), *Dar Bir Çember İçinde* (2018) ve *Tercümemi Nasıl Buldunuz?* (2022) edebiyatımızda mektup türünün en yetkin örnekleri arasındadır. Sanat ve edebiyat dünyasının Behçet Necatigil'e yazdığı mektuplardan oluşan *Şiirinizin Tadına Geç Vardım* ise Necatigil külliyatının -şimdilik- son kitabı. 1940'lı yıllardan başlayan mektuplar 70'lerin sonuna kadar sürüyor. Kitabı yayıma hazırlayan Serenad Demirhan daha önce de Necatigil'in Otto Spies, Annemarie Schimmel, Horst Wilfrid Brands ve Andreas Tietze'yle mektuplaşmalarını *Tecrübemi Nasıl Buldunuz?* adıyla yayımlamıştı.

Mektuplarda, edebiyat kamusunun, yaklaşık kırk yıla yayılan yazı uğraşları, çeviri faaliyetleri ve şiir arayışlarına dair önemli ipuçları yer alıyor. Aslında bugünle kıyaslayınca pek bir fark olduğunu söyleyemeyiz. Yatmayan telif ücretleri, çıkmayan dergiler, dağıtım sorunları, basılamayan şiir kitapları, maddi sıkıntılar vs.

Behçet Necatigil

Hayattan hiçbir zaman kopmadı

Şiirinizin Tadına Geç Vardım'ın temel gündemi dergiler, şiirler, çeviriler ve Necatigil'in yorumları ile teşvikleri. Necatigil sadece bir şair değil, aynı zamanda, Cemal Süreya'dan Attila İlhan'a, Müşfik Kenter'den Hasan Âli Yücel'e kadar hemen herkesin fikirlerini mutlak doğru kabul ettiği, yol göstermesini istediği, iki satırla bile olsa mektubunu beklediği ve şiirlerini / kitaplarını yayımlamak için sıraya girdiği adeta bir onay makamı. Necatigil'in hocalığı bu yüzden, "hayranlık" derecesinde. Mesela Erdal Öz, Necatigil'in, kendisinde ulu bir sarsıntı yarattığını söylüyor. Gülten Akın ise, "size sığdım..." diye yazıyor bir mektubunda. Yani Necatigil, aklımızdaki gibi standart bir "eğitimci" değil. Cemal Süreya'nın mektuplar boyu bir kez olsun görüşmek istemesi, "siz bana bir kart atın, ben istediğiniz yere gelirim" demesi de bir başka değerli örnek. Tabii Necatigil'in, yolu kendisine düşenlerle, kesişme noktaları da yakınlıkları da farklı. Necatigil'in bazı ilişkileri işle sınırlıyken (Hüsamettin Bozok, Melahat Özgü, Muhsin Ertuğrul, Metin And...) bazıları ise dostluk (Metin Eloğlu, Salah Birsal, Hüseyin Cöntürk, Samim Kocagöz...) düzeyinde.

Mektuplarda, edebiyat kamusunun, yaklaşık kırk yıla yayılan yazı uğraşları, çeviri faaliyetleri ve şiir arayışlarına dair önemli ipuçları yer alıyor. Aslında bugünle kıyaslayınca pek bir fark olduğunu söyleyemeyiz. Yatmayan telif ücretleri, çıkmayan dergiler, dağıtım sorunları, basılamayan şiir kitapları, maddi sıkıntılar vs. Yani mektuplardan anladığımız, şiirin dış meselelerine dair, değişen hiçbir şey olmadığı. Poetika yani şiir içi meselelerde de sanırım sadece Sabit Kemal Bayıldırın uzun uzadıya konuşuyor. Yine de dikkatli okur, mektuplarda, "şiirde dahi el'an çömezlikten öteye geçememişimdir" gibi bir yanıyla şiirin temel meselelerine bir yanıyla da hayatımıza dair önemli ipuçları bulacaktır. Bu

ipuçlarını yakalayınca ise, Necatigil'in, içe dönük olmasına rağmen hayattan hiçbir zaman kopuk olmadığı ve şiirimizi şaşırtıcı derecede yakından takip ettiği görülecektir.

Necatigil'in mektupları bizi kurgudan uzak, belki şiirlerinden bile daha gerçek bir şairle buluşturuyor. Mektup yazan herkes ne kadar hürmetkarsa Necatigil de o kadar hürmetkâr. Geciktirdiği her mektup için söze özür dileyerek başlıyor. Anlıyoruz ki mektup yazmak –belki fitraten ama daha çok şiir yoğunluğu nedeniyle- Necatigil için "az çok bir işkence ve apayrı bir hava". Bu yüzden, mektup yazmaya üşenmediğini, fakat geç cevaplarının vefasızlık veya hatırlamamak anlamına gelmediğini sık sık dile getiriyor.

Geniş bir dergi arşivi var

Necatigil'in, sadece İstanbul'dakileri değil, taşra dergilerini de dikkatle takip ettiğini, okuduğumuz her mektupta bir kez daha anlıyoruz. Geniş bir dergi arşivi olan Necatigil, kendisine gönderilen şiirleri de dikkatle inceliyor, notluyor ve eser sahibini yönlendirmeye çalışıyor. Bu nedenle Necatigil'in çalışma düzenini, alışkanlıklarını ve dönemin yazarlarıyla fikir alışverişlerini de görmemiz mümkün. Yalnız Necatigil değil elbet. Birçok önemli yazarın hayatı ve kült eserlerin yazım süreci de sık sık karşımıza çıkıyor mektuplarda. Bu bakımdan *Şiirinizin Tadına Geç Vardım*'ı oluşturan mektupların aslında hepimiz için yazıldığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

ŞİİRİNİZİN TADINA GEÇ VARDIM

Behçet Necatigil
Haz: Serenad Demirhan

YAPI KREDİ YAYINLARI 2023

Bir mektup

Aziz dost Gülten Akın

Yılbaşı kartınız, "Var mısınız, nerelerdesiniz?" diye soruyordu. Vardık, hep olmak istedik, varız, dostların olduğu yerde, yani şiirde. Güvenilir dostluklarla birlikte, Dünyanın hâlihüyu içinde. İnsan şiir yazıyorsa ve yazdığı en azından biraz yakınsa şiire, olmadığından nasıl söz edebilir?

Behçet Necatigil
İstanbul, 19 Ocak 962